

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БОРЧЛА САЛЫУ

Жараулагъа тап жалла къураргъа буюрулганды

Къабарты-Малкъарда республиканы сабий спорт учрежденияларыны барысы да тинтиликдиде. Алай оюу КЪМР-ни Башчысы Нальчикде эки спорт залда боксдан жаруула бек осал болумда бардырылгандарын керегден санао этгенди.

Юри Кокко быйыл 25 декабрьге дери спорт заллары тап жалга келтирирге, алада жаруула бардыруу амалда исленген мардалагъа келиширча этерге, жаш спортчулары жашаган жерлери уагъа да неда жуукъуда болгъанларын бла къалгъанларын, транспорт бла къалы жалчылгандарын эсге алыр-га деп, алай борч салганды. Региону оюучусу сабий спорт учреждениялары болумларын тынгылы тинтирик, профильли ведомствону, тийишли контроль органдары, ол санда халык заманында билмеген, тийишли мадарла этмеген Роспотребнадзору жер-жерли управленийсны ишлерине багъа берлик бирыгэн къауум къураргъа буюрганды.

бирлери, ол санда кеп болмай ачылгандары да, аланы кеслеринден къылган эмда башка сылтаула бла да тийишлиси хайырланымлайдыла, алагъа салынган борчлары толтурайдыла. Алай болумгъа тюзок турур-га арталында жарамзылыгын чертип, КЪМР-ни Башчысы хар

бир учреждениягъа да энчи ачылгандары да, аланы кеслеринден къылган эмда башка сылтаула бла да тийишлиси хайырланымлайдыла, алагъа салынган борчлары толтурайдыла. Алай болумгъа тюзок турур-га арталында жарамзылыгын чертип, КЪМР-ни Башчысы хар

палатасын къатышдыруу бла ведомствону финанс-июлик ишин тинтирге кереклиси эсгертилгенди.

КЪМР-ни Башчысы бла Правительство суну пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Коккову Россей Федерацияны Конституциясны кюню бла АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкъарны хурметли жамауаты!

Сизни баш кырал байрамдан бири бла – Россей Федерацияны Конституциясны кюню бла – алыштырдым!

Ма бу Баш Закондан башланганды кыралпы шидного демократия кырал, ол салганды гражданы обществою айнуну мурдор. Къабарты-Малкъарны кырал власть органдары хар инсансы конституция эркинликлери алгасуу толтуруларына бек сакъдыла, битеу оноуларын, ишлеринде анга таянып

бардырадыла, республикада жашоуну не къадор къоркъусуз, тын эмда ырахатлы этерге итиндиле, инвестицияла кеп келирлерине кыйырдыла.

Россей Федерацияны Конституциясны кюню кесге эмда желинчексыз Россейин белгиси болганды. Биз Ата журтубуз бла яхтемелебиз эмда бир ниети болсак, бизни болуубузга салынган социал-экономика борчлары толтурурга къулбоздан келигине ишаксимиз.

Къабарты-Малкъарны халкына мамырлык, насып, моңглык тежейме!

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

2017 жылда Къабарты-Малкъар Россей къыралгъа кеси ырызлыгы бла къошулганы 460 жыл толганына аталган байрамгъа кеси ырызлыгы бла къошулганы 460 жыл толганына аталган байрамгъа хазырлануу эмда аны бардыруу жаны бла энчи комитет кыруаргъа эмда аны кыуумун бу бегимге къошулган тизмеге кере

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2016 жыл 6 декабрь, №148-УТ

къабыл керюрге.

2. Къауум комитет 2017 жылда Къабарты-Малкъар Россей къыралгъа кеси ырызлыгы бла къошулганы 460 жыл толганына аталган байрам ишлери планын жарадырыргъа эмда аны къабыл керюрге буюри атылды.

3. Бу Указ аны кеп салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2016 жылда 6 декабрьде чыгарылган 148-УТ номерли Указы бла къабыл керюлгенди

Къабарты-Малкъар Россей къыралгъа кеси ырызлыгы бла къошулганы 460 жыл толганына аталган байрамгъа хазырлануу эмда аны бардыруу жаны бла къауум комитетни КЪАУУМУ

Кокков Ю.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы (къауум комитетни председатели)

Егоров Т.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы Председатели Председатели (къауум комитетни председатели оргунбасы ырызлыгына кере)

Мускуланы А.Т. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительство суну Председатели (къауум комитетни председатели оргунбасы)

Кодоков М.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны тамагасы (къауум комитетни председатели оргунбасы)

Алашев А.М. – Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Алутудов Ю.К. – бирик билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал къырал бюджет билим беруу учрежденияны ректору (ырызлыгына кере)

Амишкова Ф.К. – Къабарты-Малкъар Республиканы профсоюз организацияларыны биригууу-Союзун председатели

Ахвов Т.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительство суну Председатели оргунбасы

Бепайланы С.У. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Гражданы обществовну институтын айнугъа себеплик эти эмда адамны эркинликлери жаны бла комиссияны жууупты секторлары (ырызлыгына кере)

Бердов Х.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ырызлыгына кере)

Болотов В.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительство суну Председатели оргунбасы

Говоров С.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительство суну Председатели биринчи оргунбасы – Къабарты-Малкъар Республиканы эл июлик министри

Дадов М.А. – Терк муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Емузова Н.Г. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительство суну Председатели оргунбасы – Къабарты-Малкъар Республиканы билим беруу ишлери эмда жаш телюню ишлери жаны бла

министри

Зумакулланы Б.М. – Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликлери жаны бла улпотно-мосфеиялы (ырызлыгына кере)

Каанчава П.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы Басма эмда аспаплы коммуникацияла жаны бла къырал комитетни председатели

Кауникова А.Д. – «Орус тарыхны бла культураны «Вене» обществовсу» жамауат организацияны председатели (ырызлыгына кере)

Кауникова В.А. – Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толук эркинлик келечисин аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ырызлыгына кере)

Ковшев А.Д. – Урван муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Кумахов М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы культуру министрлик (къауум комитетни секретары)

Ликов З.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы финанса министри

Муртагаланы Б.С. – Черек муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Ромашкин И.К. – Къабарты-Малкъар Республика аны ишлери министри (ырызлыгына кере)

Сороков Х.Х. – Нальчик аралы Черкес ассоциацияны президенти (ырызлыгына кере)

Тараев И.В. – Прохладна шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Текучев А.А. – Чегем муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Тутюков А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы къулулуш эмда жашуу журтла-коммунал молк министри

Уналаны К.Х.М. – Элбрус муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

Ичный И.В. – Прохладна муниципал району жер-жерли администрациясыны башчысы (ырызлыгына кере)

энчи эс бургулганын белгиленгенди. «Конфессионалы араларында халланы ислеринден тоо билдируу къауу-галды, аны ылайыктыклары тохтаргъа он береди», деп чертгенди Феофилакт.

Болсада форумга къатышхаланы асламы «Миллет басма – къырдала информация байланышканы мадары» деген секциягъа энчи эс бургъандыла. Этосла аралы журналистлик гильдиясыны башчысы **Маргарита Лян-ге** аны ача, къырдала миллет прессаны айнугъа кереклисин чертгенди. Ол келтирген шартлагъа кере, бюрократла РФ-де 2200 СМИ эсепте алынганды, аланы сагъынылган органдаргъа санаргъа болукъуду, алай ала барысы да ишлейдиле дерча тоюлду.

Ахыры 2-чи беттерди.

ФОРУМ

Келишимле бегитилгендиле, ушакъла бардырылгандыла, бек иги журналистле сайлангандыла

Быйыл Шимал-Кавказ федерал округну аспаплы информатсия органдарыны IV форумуна 200 аслам басма форманы 600-ден аслам келечисин, ол санда журналистле, экспертле, власть органдары бла жамауат организациялары кылулукъчулары, жыйынгандыла. Он, терде болучусу, Пятигорскда «Интурист» компания кюде бардырылганды.

Эки кюнню ичинде тобушеуге къатышхалана республиканы аспаплы информатсия органдарыны онглари бла шакъырленгендиле, секцияларда, ала уа алты эдиле, къырдала власты бла басма органдары араларында болумун, газетлеге къырдал болушукъ этину; Интернет, социальны сетлеге келг жайылган кезинде конвencionияны дин журналистиканы; Шимал Кавказда экологияны проблемаларын сюгендиле эм кеп башха темалагъа ушакъла бардырылгандыла.

Магъаны келишимле да этилгендиле. СКФО-ну Аспап-

белюмяноу таматасы **Цатур Агобекян** къл салгандыла. Анда газетлине бла журналланы окулучулагъа жетдирууну эмда розкидагъа сатыну ислеринден жорукла белгиленгендиле.

Аладан сора да, «Кавказын табийгъатыны арасы» жамауат организацияны регионлары власть органдары бла бирге ишлеуну июсонден келишимни проект да кергюстолгенди. Анга къол келг жыл февраль эмда салынургы белгиленди.

Секцияларны ислеринден айтханда уа, «Шимал Кавказ дин журналистика» деген ушакъны Пятигорскуну эм Черкескуну архивисколу **Феофилакт** эм Орус Православ Килисаны жамауат эм СМИ органдар бла байланышка жаны бла белюмяноу таматасы **Владимир Лейода** бардырылгандыла. Анда сөлешгенле Шимал Кавказда тергели динлени араларында болумгъа

Бегитилеу

Радиону юйюнде - мемориал къанга, Музыка театрда - байрам ингир

КЪМР-ни Культура министерствосу 2016 жылны 15 декабринде КЪМАССР-ни халкъ артисти, бегили журчы Отарланы Омарны 100-жыллыгына жораланганд тобушеуге чакъырады.

11.00 сагъатда Радиону юйюнде (Нагмов атлы орам, 38) Отарланы Омаргъа аталгын мемориал къанга байрам халда ачылды.

18.30 сагъатда КЪМР-ни Къырал музыка театрныда юбилей датагъа аталган байрам ингир бардырылганды. Соррулары болгъанла бу телефон номерлеге селешсинле: **40-81-50, 40-74-39, 77-42-08.**

Фестиваль

Эм уста къобузчуну аты айтыллыкды

2016 жылны 14 декабринде КЪМР-ни Къырал музыка театрында малкъар халкъ инструментлери согууун «Жылга къобузун» деген биринчи музыкалы фестивалы кыруулыкды. Проекте атлары айтылган артистле къатышыркъдыла. Аланы араларында - Этчеланы Музафар, Бёзюланы Алим, Апполаны Альберт, Бегийланы Музафар, Башийланы Фатима, Малкъарланы Мурат, Моттайланы Тимур, Османланы Людмила, Къабардочканы Зарема эм башкала.

«Балкария» фольклор-этнография кырал телсун ансамбль, Дагъыстан Республиканы Алимбий Романов, Къарачай-Черкес Республиканыдан Салпагарланы Ислам, дагында Тёпеланы Алим, Холамчаланы Къайсын, «Жашлыкъ» ансамбль эм башкала да къараучулагъа кеслерини чыгармачылыкларындан сауугъа этеркидиле.

Проктени учредители Тарых эм маданият эсгертилени сакълаугъа себеплик этине «Къайсыннга жез атлар» фонду.

Концерт **18.30 сагъатда** башлануркъды. Хош келиги!

Билим беруу

Экзаменлени - излемлеге кере

Рособрнадзордан регионлагъа ЕГЭ бла башка экзаменлени кереклиси кыруаргъа 540 миллион сом белюнгенди. Ведомствода билдиргенлериче, бу ахма билим берууну айнугъа жораланганд федерал программаны чеклеринде бардырылган ачык конкурса тийишлиликке регионлары араларында белюнорюню.

Субсидиялары экзаменленгени бла Къабарты-Малкъар биртурорте белгиленген жерлени техника бла жалчытугъа неда информация аралагъа керек оборудовани алургыла да хайырланургы болукъуду. Конкурса къатышургыа сюйгенлеге бу жылны жыйырма тогузуна дери заявкларыны берирге он барды. ЕГЭ-ни бейилгы керюмюленгени бла Къабарты-Малкъар биртурорте пәражеда да жетишимлиленгени тизмесине къошулганды.

Къырал сынаула къалы кыруалгандары, сабийлени жетишимлери да тергеледиле бу рейтингде. Быйыл республикада экзаменлеге сюз балла алганданы жаны да жыйырма болганды.

Бизни корр.

Жазылыуы - 2017

Жангы жылгъа - «Заман» бла бирге

Сыйлы жамауат! «Заман» - миллетбизни жангы газетиди. Аны бетлеринде малкъар халкъны культура сыныны, тарыхны, биологиян жуашауну, айтхылык адаларыны, жетишимилерини эмда жарсубуларыны июсонден басмаланган материалланы сиз бир башха узандида табалыкж тоююлос.

Алайды да, жазылыгъыз, билеклик этигиз кесигизни газетизизге! Жангы жылда да ол сизни керти шукъуугъуз, огъурулу сёз иввериз болур деп ушанабыз.

Ю. КОКОВ

Келишимле безитилгенди, ушакъла бардырылгъангыла, бек изи журналда сыйлангъангыла

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.
«Биз кырагъан «СМИРотот» деген конкурса келген ишлени саны иги да азыргъанды. Ол а миллет газетлени саны кысгаргъанына шагъатлыкъ этеди», деп чертгенди ол.

Докладчы билдиргенча, басма органдыны кёбюсю Интернетте «кетгенди», алай сайла ачылыгъанлыкъга, ала жагъыртылмадыла неча ахырда жагъылгъанлыкта белгилеууде. Докладчы Россейде миллет прессаны айытынуу бир ненча жолун да белгилегенди. «Экспертле

ди. «Бююн биз регионланы кермючлери бла шагъарейленгенбиз. Республикаланы ичлеринде конкуренция болгъаны керюноп турады, технология жагъыртылгъаны да кыуандырады», дегенди.

ни бир кыуауну аскылына кер, ала башха информаци органдыла бек тегишгер, конкуренти болургъа керекде. Экинчилери уа миллет газетле бла журналда этносалны культураларын, тиллени сакъларга сөбеллик этгенлерин чертеди. Эки кыуаун да тоздоле», дегенди ол.

Бююнлукъ уа миллет басма органдыла Поволжье артында айнылдыла, Кавказ регионда да кездюле. «Алтын миллет пресса жагында халкъ жашаган жерде чыгарыла эди, алай Интернет айнылгъаны бла чекле кенгергенди. Ол а басма органдыла улу онла береди. Сейир материалла хазырланса, ала Россейде, андан тышында да жашаган халкълары бирикдирген болуудула.

«Алгаракълада телевидениеда, газетледе да Кавказы юсюнден жаланда кыужур, аман хапарла айтылгъанларын да эсгергенди. Бююнлукъ уа халны тозтирге, региончу атын ариуларгъа онг болгъанына ырызлыгъан билдиргенди.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

«Алгаракълада казакъланы колларында саутланган ычандырмагъан сунгандыла. Андан сора да, экономикалары артка кыалгъан, миллетле аралы даулашпа тохтамагъан, кюлакълары регионалгъа карагъандыла. Анга сыйлаула да бар эдиле, ол санда терроризмге кыажу операцияла да.

ТИКАЛНЫ ФАТИМА.
Суратланы автор алгъанды.

КЕНГЕШ

Эт, сют продукцияны кёбейтиуню кыайгысын кер

Кён болмай КъМР-ни Эл молк министрствосунда селектор кенгеш бардырылгъанды. Анга Россей-хознодзорню КъМР-де белюмонно эди Ветеринария управленинин тентаклары Руслан Абдуллахлик бек Аслан Арамысов да кыатгъанды.

«Бююнлукъде Къбатыр-Малкларда саулукъ йнеклени санын эмда аладан алынган сютню елчегин кёбейтиуге аспам эс бурлады. Ол алай болур ючюн а малла тургъан жерлени игилендире, алагъа жарууну аш аштыргъа эмда генетика жаны бла да кастевопарына эс буроугъа керекди, - дегенди токушеуде КъМР-ни Правительствосуну Преседаителини биринчи орунбасары - министр Сергей Говоров. Ол айтханыча, ведомство профилюни организациа бла бирге селекциа ишин тири бардырады.

Бусагъатда сют берген малланы генетика онлары жалаңда 53 процентке хаярылгъанды. Алай алазгъа тиийиш-

сия кыралса, тургъан жерлери, ашлары маддалыла келеселе эм башха затлагъа кереклиси эс бурулса, Россейде жыл сайын сюттен 35 миллион тонна алыргъа болууду, - дегенди

Россейни Эл молк министрствосуну Малчылык департаментини таматасы Харон Американов.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

Тамганызы

Шахарны архитектура сыфаты бузулмазча

Нальчики ара жолларында эмда ала бирге кышупгъан жерде орналгъан юксюк бла сатыу-алуу бардыргъан павильонланы кенюроюу бла байламлы ишле бардырылдыла. Ол ара шахарны бир архитектура сыфаты бузулмаз ючюн этилгер керек мадары.

Кюксюкланы аспасыны 90-чы жыллада ишлеп башлагъандыла. Бююнлукъ уа ала шахарны сыфатын буздыла. Жол жанларына жуукъ орналгъанлары уа кыоркыусулукъ жаны бла да мардалагъа келишейди. Жаюу юрюгенлеге, машиналарда да чырмау саладыла. Андан сора да, Нальчикде быллая объекте-лени саны асыры кёйдю. Сёз ючюн, Ленин аты проспектеде эм башха ара орамлада да ала хазна кыалмай хар перектогда бардыла. Быланы керюкюроу шиз законгъа керё бардырылдыла.

Сатыу-алуу жерлени иле-рини ишлерин башха жердеде бардырыча онг берилдик. Бу вопрос бла байламлы Нальчик шахар округну жер-жерги администрациясы не жаны бла да болушлыкъ талдырырга айтады.

Бизни корр.

Шахарны архитектура сыфаты бузулмазча

Шахарны архитектура сыфаты бузулмазча

Шахарны архитектура сыфаты бузулмазча

Шахарны архитектура сыфаты бузулмазча

Ырызлыгы бла эсге тошоюу

Хорламны Маршаллары

Георгий Жуков бла Константин Рокоссовский тууганлы - 120 жыл

Совет Союзну төрт керге Жигити, эки «Победа» орденни, дагыда көп совет эмда тыш кыраллы орденлени бла майдалланы кавалери, СССР-ни кыоруула министри Георгий Жуковха бирле Хорламны келтирген дейди, бирле уа артык аламат аскер башчыгъа санамайдыла. Алай Улуу Ата журт урушуну солдатларына ол эмюрден ахыргъа «халкъ маршал» болгъанлыкъларына ол деменгли кызауатдан сора уа халкъ анга «Хорламны Маршалы», деп атагъанды.

Статьяны жазардан алгъа Нальчики орамларны тизмесине кыраганма: Ватутин, Рыбалко атлары бар. Сёз да жокъду совет халкыны эм аны Сауутланган кючлерини 1941-1945 жыллада хорламында аланы тийишли юлюшлери болгъанына. Алай Ватутинни армиясы эм Рыбалкону танк аскери да Рокоссовский башчылык этген фронтну кыуауну кирешелери белгилерге керекди. Константин Константинович «Солдатский долг» деген китабында аланы жигитликлерине, башчылык этерге усталыкларына бийик багъа бичеди.

Георгий Константинович Жуков 1896 жылда Калуганы Стрелкови элинде туугъанды. Аны атасын ексюсле юйюнден башсы кыатын Анна Жукова алып эсдюргенди. Килиса ачан шолкуну ч окlassen бошагъандан сора, Георгийни Москвада ишбасарликке, териле ийлеу, аладан кийимле тигиучю усталыккъа юйеринге.

Ишай, жигит жаш баш туталлыгы баям эди, Ишай ХХ емюр аны кыадарыны оюнуун кеси этди. 1915 жылда аны аскерге чакырдыла. Ол запаса болгъан 5-чи атлы полкта тождю. Биринчи уруш - биринчи белгиле. Жуков эки Георгийевский жор бла саугалананды - немисли офицери пленнге алгъаны эмда ата бла разведкагъа бергъан заманда жаралы болгъаны ючюн. Революция башлангъанда уа, алгынчы уттер-офицер мамчы усталыгына кыайталмазлыгына тошоюду. Аны Кызыл аскерге адыла. Ол Колчакны, Деникинни, Врангелъни да аскерлери бла сермешгенди.

Граждан уруш бошалгъандан сора эскандонна, артка полкта, 1930 жылдан башлаб а бригадгъа окуна башчылык этгенди. Хунерли жаш командир кылулгъунда терк кёторюлгенди. 1939 жылда Георгий Монголиада совет аскерлени кыуауну башчысы эди.

Аралхин-Голну кыатында самурайла бла кыати сермеше бардыргъанды. Бир жылдан а армияны генералы болгъанды. Сталин, аны Кремльге чакырып, Киев округну командующиисине салгъанды. Бу жангы кылулгъунда ол артык бек кыуаунмагъанды - уруш жуукълашып келгенин ол сезген эди.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

КЪЛБАЙ УЛУ А.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Керти окуна кёп да бармай Улуу Ата журт уруш башланды. Вермахтны аскерлери Европаны ичи бла марш бла ётгенди, энди аланы жоллары Москвагъа эди. Оспагъат Баш Командованияны Ставкасы кзуралды да, ары Жуков да киринди. Алгъа ол Ельнини кыатында биринчи операцияны жетишмили бардырады. Андан аны Ленинградха жибередиле.

Культураланы кѣп тюрлююгю - бизни байлыгыбыз

Къырал концерт залда бу кюнде «Национальная палитра Кабардино-Балкари» деген ат бла республиканы миллет-культуралары фестивалы болганды. Байрамны үГКЗ-ны фольксинде халкылары азыкларыны кермючю бла ачандыла. Анда эрменгилини, эбизелени, дюгерлиени, дагыстанлылары, украинлиени, тюркюлюни, татарлылары эмда малкъарлылары бла къабартылыны ариу жасалган хант къангаларын керюрге, сыйланырга да онг болганды. Келген къонаклагыла ашлары атырлар, ала къалай, неден этилгенлини юсюнден да айтханды.

Ала хар миллетле да аламаат, татыулу болгандарын да белгилерге тийшилди. Тюркюле «Ватан Влунда» аралары

къауумлары келтирген азыкъланы жаратханы саны да аз болмаганды. Гюржю хинкаллага бюсюреп, аланы кертида татыулула болгандарын да белгилгенди. Ол культураланы санында тауулыны да хант къангалары болгыны себепли башха миллетлени келечилери бизни ашарыкъларыбызны жаратханырын жашырмагандыла. Хычинлини бла сохталаны уа, энчи белгилеп, къалай этилгенлини билирге да соигенди.

Бизде тюрлю-тюрлю миллетлени келечилери асламдыла. Алай байлыг а кѣп жерде тюбемди. Тилибиз, культурабиз да башха болганлыкыга, бир ююрча жашагыныбыз бла, бир бирибизге билекил этгенибиз бла өхметленеме. Республикабызда араланы КъМР-ни Къльтура фонду къураганына

жыр бла къырал Музыка театры солисткасы Дина Белоцерковская ачханды. Ызы бла уа КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байлалыкыла къурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управленясыны таматасы Артур Курощаны бу фестивалыны къураулыкъына къуанганын айтханды.

Анча миллетни келечилери да апамаат азыкыла хазырлап келгенлерине да ырызлыгын билдиргенди. Былай жыйылула бизге танышырга, бир бирибизге хурмет, намыс бере жашарга себеплик этдиле. Къыралыбызда бирлек болганы уа неден да багыалды, дегенди ол.

Залны толтурган къонакылары «Асса», «Эльбрус», «Нальчук» ансамбле, «Синяя птица» деген телепроектге къатышхан Марат Абазов да ариу тесеулері бла къуандыргандыла. Тѣппеланы Милана, Балаланы Самира, Бѣла Иванова, «Эристан», Башийланы Фатима бла Аналаны Тарих, Ала Исаква, Муслукаланы Жамия эмда бирси жаш артистлерибиз башха республикалдан, къыралдан келген къонакылары да ариу жырлары, макъамлары, тесеулері бла кѣлѣрин кѣтѣргенди.

ТЕМУСКУЛАНЫ АМИНА.

Темирге суймеклик - тѣлюден тѣлюге

Емюрреден бери да халкыбызда темир усталаны ишлери бек сыйлыга саналганды. От бла къол фахумларын хайырлана, ала адамлагы кюн сайын керек бола турган затлары, учуулукыда жарыутолген сауутуны да жарашдыргандыла. Таулу бичакъланы хазырлаган устала уа не заманда да энчи ыспасха тийишли болгандыла.

Хасаниячы Бабаланы Ханалий тѣриги таулу бичакыла бла корешеди. Ол бу иште жашаууну кѣп жылларын жоралганды. Халк усталаны арасында аны энчи белгисин танымаган хазна жокуды.

Белгилисича, хар эр кишиле юй жумушлагыа, уугыа, жолючулукыга баргында да таулу бичакыла болгандыла. Аны бла бирге уа аны бир заманда да сауутучу хайырланмагандыла. Аны этген заманда жашырын зат жокуды. Болсада хар устаны кесини танылган кюл ызы барды дегге болуксыз.

Бабаланы Ханалий айтханга кѣрсе, темир бла соек алай ариу кѣрѣндиле кѣге бичакыла! Кеслери да тухчулула! Агъач, збонит, жанъуарлары мойюзлери бла сюеклери сабына, кесен жерине аузлуула - энчи темир, къынына - иги ийленген тери - исуусу

аласа. Бийлеп турган сагышладан да азатланаса. Ол бари да бу корешген жумушуну сойгенини хайырландыла. Алай болмаса, ишлей туруп, жорбеген да къуанмаз, кѣлген да кѣтѣрѣлмес.

Бабалу утасы да кѣрешгенди темир бла, бу койрде тѣлюден тѣлюге ѳтген суймекликди. Бюгонюкде таулу бичакыны маганасы бурун заманлардан бираз башхаракъды. Болсада Ханалий аны ишлегенде кѣп тюрленуле сингдирмегенди.

Жаланда бюгонюкю юнюн илмерине тийишли этерге итинеди. Аладан бирин жарашдыргыла ыйыккдан артыкъ заман керек болады. Ол чакыны ичинде уста кесини кочюн, жорѣк жашауун, ниетин да салады этген чыгармасына.

Уста кѣп тюрлю кѣрѣмчыге къатышады, аны ишлери грамотала, дипломла бла да белгиленгенди. Атлары айтылган темирчилени арасында да сыйы-хамысы жорюкюды. Бу жумуш бла корешлени кѣп бичак ишлегенди. Аны бла бирге уа хар жангысын этип башлаганды, жорѣги болмаганча талпынып, ашы сезимле тугъанларын ѳхметленип алдыла ол.

КЪАППАНЛАНЫ Марзип.

КОНФЕРЕНЦИЯ Ауруу, аны сылтаулары, андан къутултур онгла

Бу кюнде КъМКУУ-ну педагогика институтунда «ВИЧ-билрге, болушурга, къорууларга»: деген илиму-практика конференция бардырылганды. Анга КъМР-ни парламентни депутаты Газалины Маскут, КъМР-ни Саулык саклыу министрствосуну СПИД-ге эм инфекция ауруулага къажау арасыны поликлиника бѣломоно таматасы Амина Шомаква, «Дуния» жандоурлуук фонду башчысы Ахматланы Назир хажги, КъМКУУ-ну жаш тѣлю политика эм иоретни иш управленясыны башчысы Азамат Львов, психология илмулуны кандидаты Будимир Нагоев къатышхандыла.

Конференцияны институтун директоруну орунбасары, география илмуланы кандидаты Байсаланы Лейла ачханды. Ол 1989 жылдан барлап битеу дуня биринчи декабрьде СПИД-ге къажау кононо белгилегенин билдиргенди.

Быйыл жыйырманчы январда бизни къыралда ВИЧ-инфекциялары болганлары саны бир миллиондан озгъанды. РФ-ни Саулык саклыу министрствосу эпидемия башланганын билдиргенди. Битеу да къыралыбызда амальныкыга къажау ишле бардырыладыла.

Россейин билим беруу эм илиму министри Ольга Васильеваны оную бла биринчи декарьден башлап битеу окъуу юйлде № СТОПВИЧСПИД акция башланды. Ол кезинде фильмле кергюзтюлюкдюле эм лекцияла окулулукдула.

Бизде миллион адамга хакъсыз тест этилликди. Байсаланы Лейла жаш тѣлюно

къырал идеология да жокуды. Мени акъылма кѣрсе, дин алула жаш тѣлюно акылыга, адетге-ѳетерге юретиу иште къатышырга керекдиле», - дегенди.

Вран Алина Шомаква бизни республикада ВИЧ-ге жуыктанганы саны хар ыйкыдан ѳсѣп барганын билдиргенди. Озган жыл эсепте 75 адам тошген ѳсе, быйын 185 ВИЧ-инфицирланганды. РФ-ни Саулык саклыу министрствосу эпидемия башланганын билдиргенди. Битеу да къыралыбызда амальныкыга къажау ишле бардырыладыла.

Россейин билим беруу эм илиму министри Ольга Васильеваны оную бла биринчи декарьден башлап битеу окъуу юйлде № СТОПВИЧСПИД акция башланды. Ол кезинде фильмле кергюзтюлюкдюле эм лекцияла окулулукдула.

«ВИЧ ауруулары болгандыла? Аланы араларында байла, жарылыла, алимле, къара ишчиле, жашла, къартла да бардыла. Сѳзсюз, аланы бир жанана тюрторгге, бырак этерге жармайды.

Студентле бардырганын соруула кергюзгендиле: бирбири СПИД-ден кыйналган адам бла бирге урунгаланы билгенлей, ол кон окууна ишлери къоарыкъларын арарсыз айтханды. «Нед ол адам кетсин, алайланы къатында жашаган къоркулууду», - дегенди. Угай, къоркуулу тюрлююди. Иште жулмайды ВИЧ, ол къандан къанга ѳтеди.

Жарсыууга, Россейини болнычаларында бир къууу керсе сабилеге къан къагында, бу аурууну жукъдургандыла. Андан сора къанга илмерле тюрленгендиле. Алай шѳндѳ окууна медицина макхемеледе, стоматология клиникалада, манчиклердиюро, тату, пирсинг этгенде, ол жуварга болукыду - инструментле тынгыла тазаланмасыла, къууулан къан иги тинтимесе.

Конференцияны ахырында КъМКУУ-ну Педагогика институтуну директору, психология илмулуны кандидаты Ольга Михайленко сѳлешенди.

«Сабилени ата-аналары бла бирге устаза ѳдоредиле. Биз, билим беруу бла чеклени къламмай, адет-къылыкны юсюнден да сѳлеширге керекбиз жаш адамла бла», - дегенди ол.

Сагъынылган институту студентлери биринчи декарьде ВИЧ-ге тестле ѳтгендиле. Аны хакъсыз хар инсон да СПИД-ге эм инфекция ауруулага къажау аралыны поликлиникадан атын да жашырып бералуксыды.

Конференцияны ахырында КъМКУУ-ну Педагогика институтуну директору, психология илмулуны кандидаты Ольга Михайленко сѳлешенди.

«Сабилени ата-аналары бла бирге устаза ѳдоредиле. Биз, билим беруу бла чеклени къламмай, адет-къылыкны юсюнден да сѳлеширге керекбиз жаш адамла бла», - дегенди ол.

Сагъынылган институту студентлери биринчи декарьде ВИЧ-ге тестле ѳтгендиле. Аны хакъсыз хар инсон да СПИД-ге эм инфекция ауруулага къажау аралыны поликлиникадан атын да жашырып бералуксыды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзип.

арасында профилактика ишни маганасы бек уллуду, дегенди.

Жашылсауда Ахматланы Назир хажги: «СПИД - жаланда саны-чархны угъай, жанны аурууду. Акъылыбызны, ниетибизни, дунягыга къарамыбызны тюрлендирирге керекбиз. «Тазалык» - ийденди. Бизни республикабызда алпай аналдан тугъан жоз бола сабийден жаланда тогузунда сездиледе, къвалгандары сауулуклуладыла. Инфекциясы болган тириуу заманында арчала айтхан дармаланы ичип турса, сауулук сабий табады».

Жуукъ заманда КъМР-ни Билим беруу, илиму эм жаш тѣлюно ишлери жаны бла бирге

кѣслерин ѳлтюргенле болгандыла. Юйюрлеринде адамлары аладан жийиргенлерин кѣрѣп, баяла шахарда баштарын алып кетгенде да бардыла.

Болсада, биринчи энгенлерин, азыбаргандарын хорлап, кеслерин къолга алып, жазуа этгенде да, анализкы насыбы сынагында да аз тойюлдѳ. Бизни республикабызда алпай аналдан тугъан жоз бола сабийден жаланда тогузунда сездиледе, къвалгандары сауулуклуладыла. Инфекциясы болган тириуу заманында арчала айтхан дармаланы ичип турса, сауулук сабий табады».

Жуукъ заманда КъМР-ни Билим беруу, илиму эм жаш тѣлюно ишлери жаны бла бирге

КОНКУРС Комиссия кѣргенин, эшитгенин жаратханды

Чегем районун Аникойи Жити Байсолтанланы Алимин атын журютген орта школда «Ана тилим - жаным-тиним!» деген ат бла республикалы конкурсну тийре кесити болганды. Школчулагы къонакыга жер-жерли билим беруу управленясыны келечилери: Чегем шахарда 1-чи номерли орта школда устаз, районда малкъар тилден бла литературадан окутхандыны методика биригулерини

Алеся Карданова келгенди. Алайга окъуу ююно директору Габоланы Мухамид, миллет кийимле кийген жашла бла къызыла голпан айран, башмаула бла тюбегенди. Башха школчула уа алпарыла аякъ бокседиле.

Къонакыла филологиядан устаза Жолабланы Мариямны ишини презентациясына тынгылагандыла, ызы бла малкъар тилден кабинетге да эм буруп къарагандыла. 3-чю эм да 10-чу классда мал-

башчысы Гузеланы Асият, билим беруу управленяда ишлеген Акъызыланы Асият, Хитийланы Изабелла, ѳкинчи Чегемни 3-чю номерли орта школуну къабарты тилден бла адабияттан устазы Негли Камаева, Чегем шахарны 1-чи номерли орта школуну орус эм къабарты тилден устазы

бидиргенди. Анга шагъатха озган окъуу жылда ЕГЭ-лени керѳимдистерин келтиргендиле. Къабырдагыгы экранда уа эм иги окупу, тюрлю-тюрлю конкурслада хорлаган сабийлени суратлары кергюзтюлгенди. Школчула усталары бла къураган «Бу дуня нечи ариуду» деген керѳим, къласдан тышында иш да сейр эдиле.

Аникойи элли орта школуну окъуучулары адет-ѳерелени да иги билгенлерин кергюзтгендиле. Къысыха сахна оюнларында тойда, къурманлыкыда неча къуанчыла къалай жорукыла жорюгенлерин, къалай алгышыла айтылуучусун туура этгендиле. Малкъар халкъда жорюген ырычан, мухарске, киюпес, голменди, бота, чикиля жаулулкъаны, ала къалай къысылгандарыны юсерденден да хар айтхандыла.

Башчысы Гузеланы Асият, билим беруу управленяда ишлеген Акъызыланы Асият, Хитийланы Изабелла, ѳкинчи Чегемни 3-чю номерли орта школуну къабарты тилден бла адабияттан устазы Негли Камаева, Чегем шахарны 1-чи номерли орта школуну орус эм къабарты тилден устазы

къар тилден бла адабияттан ачыкъ дерседе да олтургандыла. Устаза алагыа окъуу юйде билген алгъан къызыла бла жашла тюрлю-тюрлю район, республикалы, регионла аралы конкурслагыа къатышып, биринчи жерлеге чыкыгандарын, дипломла, грамотала бла сауыалангандарын да

юйде - сабий». Миллет кийимле кийген къызчыкъыла къабырдакъны бешикте салыу адетини да кергюзгенди, аны маганасын да анылапхандыла. Халкыбызны ашханасы да бек бай болганына алагыа къарап эмда тынгылап ким да тышоюнорюк эди.

Школчула битеу ол затланы кергюзте туруп жырлаган, тѣпсеген да этгендиле. Саулай алып айтханда, район комиссия ыразы болганды. Алай кемчиликлени да эспемей кюймаганды: конкурска жораланган баннерле асыры аз эдиле, элде атлары айтылган белгилли адамла кѳлдѳле, аланы эсергерге, ата-аналаны бютон аслам къатышдырырга керек эди... Устаза аланы эссе алырга, февральда бардырыллык республикалы конкурска хазырланганда ол кемчиликлени къайтармазга айтхандыла.

ХОПЛАЛАНЫ Марзип.

Тийрелени тазалар умут бла

Къабарты-Малкъарда эплени, шахарларны санитар халларын ачыкълау жаны бла мониторинг бардырадыла. Табыгъат байлыкыла эм экология министрствосы бла шахар округу администрациясы бу жумушу Нальчикден башларга оную этгендиле. Суу жайлагыа энчи ѳс бѣлоп къарайдыла. Аны сыйлау: былайлада закonus кыруалган кир-кипчик тѳбеле не заманда да кѣп боланды. Биринчиден, «Александров-

када» Мусова орамны башланган жерине ѳс бургандыла. Алайда жашаган адамла жууалы организациялагыа суну жазгыла кирленгенни юсюнден жазып, телефон бла да сѳлешип тарыгъыл турадыла. «Кѳче сайын келтирип, уллу машинала бла былайга кир-кипчинки тѳбедиле, бизни айтханыбызга, ыразы болмаганыбызга уа ѳс бурмайдыла», - деп жарсыдыла былайда жашаганла.

Болум игиленгенни юсюнден айтурчанды. Аны бла бирге жаматуу бу жанына ѳс бурмаса, жаланда бизни кочбюз бла тюрленуле этген тынч тюрлююди, - дегенди министрствода экология надзорно бѣломоно таматасы Занкишланы Марат.

Ангылатуу, профилактика иш тынгылы бардырыла, иш жеринден теберикиди, тѳгерек-баш тазаркъ болукыду. Жуукъ заманда бу халда тинтиту ишле республиканы башха элдеринде эмда шахарларында тамамланырыкъдыла.

Бизни корр.

ДАТА

Сабийлеге саулукук саугьалаган «Жулдузчук»

Кеп болмай «Звездочка» деген туберкулёздан бакъган сабий санаторий 80- жылыгын жарык байрам бла белгиленди. Ол саулдан Шимал Кавказда бу жаны бла эм иги учрежденияга саналады.

Учрежденияны таматасы Елена Кокутенко билдиргенге көре, жыл сайын мында сауукларына 350 адам кыраталды. Алары арасында солуу системалары кырауусуз болганла, туберкулёздан профилактика бардырыгы кереклиге да бардыла. Бир-бир пациентлеге алты ай окуяна жатарга тошоеди. Санаторийде туберкулёзду шендоюу тюрлюсюн багырча амалла хайрланыладыла.

Байрамны чеклеринде санаторийде сабий психологию кабинети да ачылганды. Анда сауула козмет терапияны эмда релаксацияны өткеридиле. Жукуюк заманда, окуу программдан арха кылмазча, гитче класслагга жорюгенлеге дерле берген оту да ишлеп барыларкыды.

КМР-ни Сауукту сауклау министрствосуну прес-службасы.

Жыйылыш

Илмугга кьошулургга ахшы амал

Кеп болмай КМР-да студентлени «Прорыв-2016» жыл сайын бардырылган конференциялары башланганды, деп билдирдие вузну прес-службасынанды. Аны баш магьаны университетни студентлери илму-практика иште тартынырча мадар оту, кыйматлы, жангы проектлени жашаугга кийриу эмда вузну алмактени санын өсдорюрге себеплик

этиу бла байламдыды. Анда бакалавр, специалист, магистр эм аспирант да илму ишин кырууптарга онг табаркыды. Студентлени «Прорыв-2016» конференциялары башланады. Илму иш бла корюшме дегенге биринчи атам этерча ол аламат себепликки. Бусагытта жаш адамаланы аспасыны жетишмилери тюрлю-тюрлю проектлени хайрыгы бла болдура-

дыла. Аны ючюн хар биригиз да быллай жыйылуланы магьанасын толунгыларга кереккиз, - дегенде конференцияны ача, КМР-ну илму-тишуну иш жаны бла проректору Малкьондуланы Юсуф. Анда физика эм медицина физика, математика, информатика, химия, биология эм экология, медицина, филология, экономика, социология, философия эм политология, педагогика эм психология, праводенле, инженер техника устанлыкыла, архитектура эм дизайн, журналистика эм тарых жаны бла ишлеге карараллыкыды. Быйгы комиссияны кыраууна 80 статья берилгенди. Хорлаганла уа докладларын «Перспектива» илму журналда хакшы басмаларга онг табаркыдыла.

МАГОМЕТЛАНЫ С.

Ахчабыз

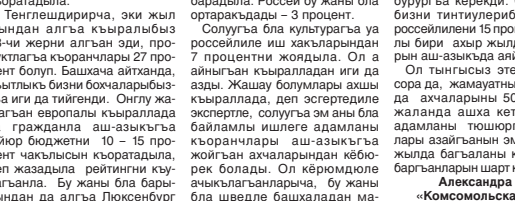
Россейлиле сомларыны ючден бирин ашха жоядыла

Бизни кыралда адамалны ахчалары аспасында өлметке жетеди. Кеселери жубатында, солпуна затлагга уа, жарсууга, хазна капек кылмайды. Аллай эсепте келгенди башха-башха европалы кыралланы келечилери аш-суугга, кыздырыну игилиге, солугга кьаллай бир аша жойгыларын тенгештирген «PIA Рейтинг» агентствону анализклери. Россей ахыр тизгинлени бирине, 32-чиге, тошоенди. Россейлиле ашха, орталык өлчөм бла алганды, айгга тюршоген фраидларынны 32 процентни кыраталды.

Тенгештирчира, эки жыл мындан алгга кыраллыбыз 28-чи жерни алган эди, продуктлагга кьоранчылары 27 процент болуп. Башхаа айтханда, кытыкчы бизни бочмаларыбызга иги да тиенди. Онту жашауга европалы кыраллада уа граждандан аш-азыккыга юйор бюджетни 10 - 15 процент чаклысын кыраталдыла, деп жазыдыла рейтингни кыраганла. Бу жаны бла барысындан да алгга Люксембург

жалдыла. Ала маданият заман оздуррууга ашдан эсе бир бла жарыгыга аспасырак ахча кыраталдыла. Юйор бюджетде аш-азыккыга кьоратылган ахчаны өлчөмү - ол экономистлеге, социологгада да магьаналы керкомдоюу, - дейди Халкь эл молнону эм госслужбаны Россия академиясынын теория социология кафедрасыны таматасы Виктор Вахштайн. - Тереңде, анга көре башха-башха кыраллада жашууну даражасын билдирге болуукту. Алай бу санаулада уакыт затлагга да эс бузурругга керекки. Сөз ючюн, бизни тинтүүлерибизге көрө, россейлилени 15 проценти чаклы бири ахыр жылда ахчаларын аш-азыккыда аялдыла. Оту тынгысыз этеди. Андан сора да, жамаутны жарыммында ахчаларыны 50 проценти жаланда ашха кетеди. Ол а адамаланы тюршоген фраидлары азайганым эм ахыр кий жылда баггаланы кетюрюлюп баргьанларын шарт кергюзтеди.

Александр КОЗЛОВА,
«Комсомольская правда».

УЧРЕДИТЕЛЬТЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал	ТЕЛЕФОНЫ: Редакторуну прес-кабинети - 42-63-01. Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-04-82. Жууналы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62, Корреспонд - 42-63-52.
РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары) ЖАНГОРАЗАЛЫ Нажаабт (баш редактору орунбасары)	РЕДАКЦИЯНЫ БЕ.ПОМ.ТЕРИ: Жамауат-политика жашуу - 42-24-02, 42-67-68. Культура - 42-75-82, 42-66-76. Социалдык-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангьалкыла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байламкыла жорюотуу эм реслама - 42-37-94. Этич корреспондент - 42-68-71. Тиманчла - 40-28-97, Бухгалтерия - 42-30-87. Операторга - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторга бла кытыкты жорютмейбин. Копь жазмаларга решение этилмейби эм ала артка кыйтарылмайдыла.	Газетте басмаланын материалда айтылган оюмла редакцияны башла бла келешке болуукту. Алада айтылган копь жазмаларга авторга келтирилет.
Россей Федерациясы Басманы юскюди законуну тиешинликке материалдады авторлары жорюшуйдыла.	Редакция авторлардан 600 газет тизгинден (машина бла жазмалган 5-6 бет) келино алмайды.
Газет Басманы эм аспасы информацияны эркинкаскини кыруууу жаны бла Къабары-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июньда регистрация этигенди.	Регистрация номер - Н — 0066. Индекс - 51532

blcnac

Шуёхлукьну бла жууукьлугьубузну кючю

Бош, уакыт затды деп аны ючюнен жады кереклиги да болмаз. Алай школчула бла алапты ала-аналары ырызлыгыбызны билдирмей кыймагыз деп кыты болгьандыла.

Биз 62 сабийни «Артекден» юйлерине, Дагыстанга, алып келе болгьанбыз. Автобусуубуз «Кавказ» федерал трассада Къабарты-Малкьарны Урван районуно Оски Черек элини кытында бузалады.

Водитель аны кырашдырып корюргенди, болалмагьанды аны. Биз бек кюржкьганбыз. Нек дендене республиканы кеп жорюринден аллай бир сабий эпте эдик! Не этерге билмейбиз, ремонтхча ахчабыз да таусулгьанды. Гитчечиле суукку да, ач да болгьандыла.

Ма алай жунчуп тургьаныбызлай, тюз да жомакьдача болуп кылады. Урван районуно администрациясыны башчысы А.Косеев келип, кытыбызда тохтады. Андан сора бизни школчула эплдиле да, эт хычине бла кыйыладыла, суусайбызды да кызындыла.

Оски Черекни 1-чи номерли школуну ашханасында Урван районуно башчысыны орунбасары сабийлерибизге тюз да кеоиникилегича кыйгьыргьанды. Кеси да ала бла кеп затны юкюндөн сөлөштенди. Андан балачыкыла Наркыла Дербет бла кыраындык шахарла болгьанларын, бизге кьонакьбайлык этен школ а Дагыстанны ма ол шахаринда кеп жылдадан бери бардырылган Битеруссей олимпиададагы жол салгьанларын эмда кеп баша шартланы эплте билгенди.

Бизни школчулурьбыз да кеслерини оюслеринен хапар айтхандыла, жетишимлери бла махтангьандыла. Гамазатову бла башла позтени назуларын окугьуандыла. Бирге жырлагьандыла. Алай эте тургьуну автобус да жолга кызар болду. Аны ишлетир ючюн, ыйых кюн болгьанына

да кырамай, район башчы сау ремонт бригаданы чакьырган эди. Аны кый, школчу кытында эки автобус окуяна сюеле эдиле. Ала райончукула эдиле. Бизнин тюзетир амал болмай иш кыла, сабийлени Дагыстанга эплтирге хазыр эдиле.

Бир биринден азыралмай кеп тургьанбыз. Жуукьларыбызда кьонакьда болгьанча өзгенбиз кесибизни. Юч сагаттан сау-саламат жолга тебереген эдик, районуно администрациясыны башчысы уа итирилде сөлөшип, биз кылай жетгени бизни соргьан эди.

Автобусуубуз бошдан сынган болмаз, бизни жуукьлугьубузга, кыуанчада, кыйылыккыда да бир бирге керек чорк болгьаныбызга энтте да бир кере тюршондюрюр оючу сынган болуп бизни Ичкан. Сабийлерибиз «Артек» битеруссей лагерде өзген кертн шуёхлукьну ма сизде да кьоллары бла тутдула.

Бокс

Кыралны жыйымдык командасыны санындады

Анапа районуно Витязево элини спорт комплексинде 14-15-жыллык жашланы араларында боксдан битеруссей эришуле бардырылгьандыла. Ыйыккны ичинде майдалла ючюн кыралны талай регионундан 169 спортчу сөрмөшгенди.

54 килограммгагга дерн ауурлукда жерлешибиз «Эльбрус» сабий-жаш тейю спорт школдан Жапупланы Расул да эришгенди. Ол, Орёл, Тюмень эм Тверь областладан спортчулары, он санды уа Европаны биринчилигини призёрну да хорлап, финалгагы чыкьгьанды.

Алай ахырында Белгород областдан боксчугга кытыдырып, коюмош майдалны алгьанды. Фахмулу жашны Россейни жыйымдык командасына кьохшандыла, ол энди кесин жадыда кыралны биринчилигинде сынаркыды.

Аны тренери Хаджиляны Тимур билдиргенге көрө, Расул бокс бла алты жылдан берн корюшеди, кеп даражалы эришулеге кытышханды. Россейни жаш тейю биринчилигини коюмош призёру, Москваны, «Динамо» спорт обществоно, Россейли студент союзу биринчилигини

алтын призёру болгьанды. Сегиж жылы жаруу этеди, ол заманы ичинде жаш боксчу 105 сөрмөш бардыргьанды, аладан 92-синде хорлагьанды.

СУРАТДА: Жапупланы Расул тренери Хаджиляны Тимур бла.

Грек-рим тутушу

Алчылагга - грамотала эм майдалла

Тырнауазуу Къулыланы Къайсынын атын юртюгген Культура дворецинде, сабий-жаш тейю спорт школуну 50-жылгытына хораланып, грек-рим тутушудан Эльбрус районуно биринчилиги бардырылгьанды. Анга 2000-2004 жылдада туугьанла эм андан жашыракь спортчула кытышхандыла.

Турнири кыраганла айтхаларыча, эришуле спортну бу тюрлюсюн жаар, сабийлени бла акылбалыкь болмагьанланы тутушуу бла корюширге эм жаруала эте тургугга келгенди, алапны саулукту жашуу бардырыгы уа юрткел эмда жаш жефердени астыларын өсдорю муратада өтдюрюгенди.

Кыты корюшеде кеслерини жыл салгыранды эм ауурлук категорияларында Шауаланы Исса, Отарланы Мурат, Даулапаны Мусабий, Моллаланы Масхут, Жеттеланы Алап, Балынапаны Кыргызан, Кудайлыны Заур, Этезеланы Ислам, Амир Кипов, Бичкекуланы Мукамат, Локаланы Аслан, Атырзарланы Марат, Макьталаны Тармерлан, Боллупаны Амин хорлагьандыла. Ала спорт школну грамоталары, районуно Физкультура эм спорт комитетни майдаллары бла сауьалангьандыла.

Анатолги ТЕМИРОВ,
СУРАТДА: хорлагьанла эм призёрла тренерлери бла.

Төбен Чегем элини жамауты Къабарты-Малкьарны айтыкы малчысы, Ленинин орденине эмда башха кырал саулалагга тиешили болган отгьуру аксыканы **МАЛКЪОНДУЛАНИ КАИТНЫ ЖАШУ ХАРУН** өлгенине бушу этеди эмда аны жууукьларына бла ахлуларына кыайгы сөз береди.

Къабарты-Малкьар Республиканы Культура министрствосуну «Форму» кырал концерт залны кинозалыны башчысы **СОКУРОВ Руслан Аскербиевич** аны тамата кырандышы **СОКУРОВ Борис Аскербиевич** өлгенине улуу бушу этгенин билдиреди эмда аны жууукьларына бла ахлуларына кыайгы сөз береди.

БАЛЛИЛАНЫ Чофанны жашы Шауу дунисын алышханына улуу бушуу этебиз эмда жууукь-ахлугга кыайгы сөз беремиз.

Баллиланы тукум.

36000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: ebor_50@mail.ru